

col. 2. verb. pro hoc fallit, lib. 1. Decius in l. 1. col. 3. vers. secundo quando, C. de bon. poss. secundum tab. Anton. Nicol. in tractatu de concur. gloss. concord. 1. a num. 31. Ozaf. decif. Fedemont. 25. n. 1. Menoch. de adipsen. rem. 4. a num. 803. ubi probat, hoc casu etiam exceptionem dominii, atque ita impedire possessorium. Et ultra praedictos hanc nostram doctrinam, & limitationem probant Cardin. in cap. cum ad sedem, ad fin. ubi Abb. num. 39. Petr. Grass. num. 125. de restitutione spoli. Capic. decif. 34. num. 5. Stephan. Aufrer. in addis. ad decisionem ult. Capell. Tholos. num. 3. Rebuff. ad ll. Galli. tract. de liter. execut. art. 9. gloss. 5. n. 10. cum seqq. & art. 10. gl. 1. num. 8. Maran. de ord. judic. 6. p. tit. de appell. num. 299. Duen. regul. 50. num. fin. Matefilla in d. l. unica num. 2. & 7. de quo etiam late Christophor. de Paz tract. de tenu. c. 12. a num. 31. cum seqq. late etiam prosequitur hanc doctrinam, & limitationem post Casarem Contar. & alios, Scaccia de appell. q. 17. limit. 6. memb. 8. per totum, ubi ejus varia reddit exempla omnino videnda; & Paz etiam modo citato loco.

118 Sed pro coronide hujus capituli illud annexere libet, valde utile circa illa remedia possessoria summarissima, quorum ad principium meminimus ex officio iudicis inducendum, juxta lequissimum ff. de usufruct. quae sunt preparatoria ad possessoria ordinaria, quaeque (ut diximus) durant solum usquequo lata sit sententia in ipso possessorio ordinario, ut scribit Neviz. consil. 30. num. 7. Beneiten. concl. 79. num. 4. tanquam preparatorium, ex lib. 1. §. ult. ff. de liberali causa, & revocatur nunc in dubium, quid si lata sententia super possessorio ordinario contra eum, pro quo in summarissimo fuit pronuntiatum, & interloquutum; fuerit appellatum, aut supplicatum, an ei adhuc proderit ea interlocutio, & an adhuc durare dicatur appellatio, aut supplicatio pendente à possessorio ordinario; in quo respondeo, quod cum hujusmodi interlocutoria dumtaxat durat, usquequo lata sit definitiva in possessorio ordinario, ex Doctoribus citatis, non obstante appellatioe pariter exequi debet (ut haecenus dictum est) sequitur; ut illa prior interlocutoria finem tunc habeat, quando definitiva effectum sortitur, ut optimè & eleganter consideravit Menoch. de retinen. pess. rem. ult. num. 50. & 60. & sic exequenda erit sententia definitiva lata in ordinario possessorio, nec interlocutoria impedimento esse debet, nec potest privilegium diffinitivae hanc auferre.

120 Et obiter adverte, quod (sicut superius dictum est) possessio datur heredi instituto, vigore l. fin. C. de edicto divi Adri. non obstante appellatioe favore testatoris, multo magis deneganda est ipsa appellatio à sententia seu pronuntiatione de aperiendo testamentum, ut probat text. in l. fin. ff. de appellat. recip. & in l. qui quis 6. & ibi B. Bal. Salicet. & Paul. de Cast. quorum appell. non recip. quam legem Gratianus posuit in cap. ult. vers. si quis etiam ausus fuerit 2. q. 6. Innocent. in cap. Pastoral. num. 3. vers. ad hoc ita de off. deleg. Archidiacon. in d. c. fin. num. 16. 2. q. 6. Specul. tit. de appellat. §. in quibus n. 10. vers. 8. lib. 2. Maran. in Specul. p. 6. et. 2. prin. in verbo & quandoque appellatur limit. 19. num. 22. 2. fol. 505. Rebuff. tract. de appell. gloss. uni. art. 9. n. 10. tom. 3. Menoch. tract. de adips. rem. q. n. 7. fol. 23. Et est ratio, quia apertura testamenti celeritatem requirit, ex d. l. fin.

121 Et iterum à decreto sive iudicis mandato executivo relaxatio de evacuando, vel (ut dicitur) de tractando appellatioe ei deferri, quia caret suspensivo, tenent citandi DD. eo quod sit causa summaria & privilegiata, celeritatem desiderans. Grammaticus decif. 53. num. 15. & seqq. Casar. Contard. in l. unica n. 4. C. si de mom. poss. Alex. in l. 1. num. 52. ubi lff. num. 45. vers. quartò adde ff. saluto matri. & post eundem Contard. q. 20. num. 2. vers. contrarium & num. 3. & Bald. in eadem l. unica num. 1. dixit Scaccia de appell. q. 17. limit. 6. memb. 2. num. 36. & idem

lib. 1. causa civ. lib. 1. causa civ. & crim. c. 5. a num. 53. cum seqq. latius Marcheta. tract. de commiss. 1. p. c. 20. per totum in secunda impressio. fol. 217. qui num. 2. advertit quod licet aliqui ex his DD. loquantur de fabro prope domum scholaris seu Doctoris maleante, tamen ipse cum Grammatico idem firmat in inquilino, & conductore, de quo latius per eum erit videndum ibi.

CAPUT XIII.

A sententia lata à iudice, ut bono viro arbitrante, vel arbitrio juris, vel in iis, quae iudicis arbitrio regulato, vel etiam libero, relinquuntur, seu etiam conscientia, potestati, ejusque mero officio; appellatioe interpositae non deferens vim an faciat; ubi etiam quid ab actibus, & sententiis negativis.

SUMMARIUM.

- 1 Reduccionis sententia lata à iudice, ut bono viro appellatioe non esse deferendum, qui teneant.
2 Sententia reduccionis licet admittat appellatioe, an nihilominus ea pendente sit exequenda.
3 Reduccionis sententiam admittit appellatioe suspensivam, qui cum Baldo subscripserint.
4 Covarruvias perplexus & variis redditur, in resolutione hujus articuli.
5 Baldo distinctio refertur.
6 Reduccionis iudice confirmante arbitramentum non licere appellari, secus ab eo illud infirmante, qui teneant, recensentur.
7 Appellatioe esse licitam à iudice adito per viam reduccionis, ut bono viro, ut magis communis & aequior opinio resolvitur.
8 Quae procedit sive ipse iudex moderetur, sive confirmet, vel infirmet arbitramentum, ibid.
9 Et hac opinio maxime procedit si sententia feratur ad favorem ejus, qui petit reduccionem.
10 Reduccionis sententia an admittat appellatioe jure Regio remissiva.
11 Laudi executio non est facienda pendente reduccionem ad iudicem ut bonum virum, ut verior opinio resolvitur, & quot sit in hoc articulo.
12 Jure Regio hac opinio innovata est.
13 Laudi executio sit, si sit inter partes conventiculis.
14 Vel si sit ab aliquo statuto sic inducitur, ibid.
15 Et de aliis limitationibus, remissive.
16 Reduccionis arbitramenti si petatur post illius arbitramenti executionem, illam non revocet, nec impedit.
17 Ab arbitratoribus & eorum arbitramentum non licet regulariter appellare, sed reduccionem peti ad arbitrium boni viri.
18 Reduccionem ad arbitrium boni viri intra decem dies debet peti jure regio.
19 Reduccionem etiam jure communi debet peti intra decem dies.
20 Reduccionem coram quo iudice sit petenda, & de variis opinionibus remissive.
21 Reduccionem debet peti intra decem dies etiam jure canonico.
22 Arbitri sententia an sit exequenda non obstante appellatioe, & seqq.
23 Arbitri sententia quando omologatur tacite vel expressè.
24 Ab actu quem quis approbavit, non potest appellari.
25 Appellari quando possit ab arbitri sententia, qui pro materia videnda.
26 Arbitri sententia etiam pacto nudo facto compromisso jure canonico recipit appellatioe, & de ratione.
25 Ab

- 25 Ab arbitrii juris electio scilicet, super recusatione, aut competentia inter iudices Eccles. appellari, an liceat.
26 Arbitrii juris habent jurisdictionem à lege, & coram illis cogitur partes litigare, sicut coram iudice.
27 Arbitrii juris habent à lege jurisdictionem tertiam speciem equiparatam delegatam.
28 Arbitrii juris licet appellare, quemadmodum & ab aliis iudicibus, ibid.
29 A iudice habente arbitrium à lege, homine seu statuto, appellari licere, qui teneant.
30 A iudice cuius arbitrio aliquid committitur sive in civilibus, sive in criminalibus, qui teneant.
31 Iudex in arbitrii argui non potest, quia tunc Deum iudicem rei arbitrio cogitorem habet.
32 A iudice cuius arbitrio aliquid relinquitur, non licet appellari in parvis & levibus, secus in gravibus, in quibus quis nonmittere laesus est.
33 In arbitrii iuris super re magna quemadmodum enormiter laesus iudicetur.
34 A iudice habente liberum arbitrium, seu absolutum à lege, seu statuto, vel homine, non licet appellari.
35 Liberum arbitrium ex quibus verbis, & clausulis datum iudici intelligatur, remissive.
36 Clausula & verba, quibus arbitrium regulam seu boni viri, iudici datum sit remissive.
37 A iudice cuius conscientia aliquid terminandum, seu faciendum committitur appellatioe non deferretur.
38 Conscientia ubi sit onerata iudice sive jure, sive forma commissioe prescripta, appellatioe nec suspendit, nec impedit executionem.
39 A iudice, cuius conscientia aliquid committitur, appellatioe est prohibita quoad suspensivum effectum dumtaxat.
40 Conscientia solus Deus superior est, & ideo ad alium ut inferiorem appellari non debet.
41 & 47 Conscientia iudicis ubi non est onerata simpliciter, sed aliquid simul sit appositum respiciens iustitiam, appellatioe non est prohibita.
42 Appellari non potest ab aliquo, cuius conscientia aliquid declarandum committitur, quando declarationem iuramento firmavit, quod procedit non in iudicio.
43 Dico alicuius ubi sit standum ex quacumque dispositione, intelligitur jurato, non aliter.
44 Dico alicuius promittens stare, intelligitur jurato, non aliter.
45 Citare non debet aliquem iudex cuius conscientia aliquid iudicandum est commissum.
46 De materia quando aliquid conscientia alicuius committitur, remissive.
47 & 47 Conscientia cui aliquid terminandum committitur, debet esse cum iudicio discretionis.
48 Potestati iudicis quando aliquid relinquitur, id non subicitur iudicis necessitati.
49 A iudice cuius facultati & potestati aliquid faciendum relinquitur non licet appellari.
50 Iudex si ex statuto potest aliquem carceratum sub fidei iuramentis relaxare, si non fecerit, non appellatur, Declara ut ibi.
51 A iudice facultatem dispensandi habente, & id negante, non licet appellare.
52 Delegatus meram habet facultatem revocandi jurisdictionem delegatam.
53 Appellatioe non admittitur ab avocatione jurisdictionis facta per delegatum superiorem.
54 Quod procedit sive avocatione fiat sine causa, aut cum ea, aut cum levi, quia non licet appellari.
55 A iudice denegante id quod facere potest ex suo mero officio appellari non valet.
56 A iudicio non suspente de facto cum potest, nec latis, nec licet appellare.
57 Officio iudicis mercenario quod potest exercere motu proprio, quando aliquid committitur, ab illud negante non appellatur.

- 58 Secus de officio iudicis nobili, quod deseruit alicui proposita & de utriusque exemplis.
59 Appellari non potest à iudice suum officium non interponente, quando pars interponendum non petiit.
60 Procurator imbabilem si iudex non repellat, licet possit ex officio non licet appellari per partem id non petentem.
61 Ab iniusta denegatione officii implorati licet appell.
62 A iudice negante id cuius facultati relinquatur, non appellatur, sicut quando concedit, sed ex eo pars latur, quia tunc appellatur.
63 Iudex cuius facultati & voluntati aliquid committitur sicut cogi non potest per superiorem, ita nec appellatur ab illo.
64 A iudice faciente quod facere, precise cogi & compelli poterit, non appellatur.
65 A iudice obtemperante literas requisitorias, & permitte executionem, cum illis obtemperare teneatur, non appellatur.
66 A iudice nolente adimplere iustas requisitorias, cum possit per superiorem compelli, potest appellari.
67 Ab ordinario recusante sine causa institutione praesentatum, vel confirmare electum, appellari licet, vel etiam superiorem adire per viam recursus.
68 Ab ordinario negante licentiam iustam Reclori, vel alteri beneficiato, licita est appellatio.
69 A iudicis tarditate in ministrando iustitiam, vel illam negante licet appellare.
70 Tarditas & negligentia iudicis in ministrando iustitiam arguitur ex trina monitione.
71 Iudex negligens, à quo appellatum est, non potest revocando gravamen reuocare iustitiam.
72 Ob negligentiam, & tarditatem iudicis superior adire potest per viam querela.
73 Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 20. explanatur in illis verbis, nisi Episcopus prius requisitus, eoque negligente procedat, &c.
74 Error dicentium appellari non posse ab actibus & sententiis negativis damnatur, & eorum falsa fundamenta.
75 Attentatum non adest, ergo non adest violentia recursus, non est bonum argumentum.
76 Delatio negata iustae appellatioe sufficit ad recursum regium postulandum, cum sit pars & principium violentiae, ex qua animi deliberatio ad illam inferendam detegitur.
77 Ab actibus & sententiis negativis sive diffinitivis, sive interlocutoriis appellatioe deferendum, si sit legitima, ubi plura exempla recensentur.
78 Appellatioe ab actu negativo si iudex deferre non teneretur, licet possit ulterius procedere, cum teneat jurisdictionem.
79 Appellari ubi non licet, iudex licite potest ad ulteriora procedere appellatioe non obstante.
80 Argumentum validum est, appellatioe non suspendit, ergo iudex procedens non attentat.
81 Sicut è converso, ibidem.
82 Iudex deferens appellatioe minime deferenda, abdicat à se omnem jurisdictionem, & ultra valide nequit procedere.
83 Sententia negativa trahit secum executionem à iure, nec iudice cum jus hoc illi privilegium attribuat, quando legitima fiat appellatio.
84 Sententia etiam fecim executionem trahentis effectum suspendit appellatioe legitima.
85 Iudex non deferens appellatioe legitime virtute regii decreti, aut aliis in proxima est causa attentandi, & vim inferendi.
86 Iudex si à denegante admittendam meam probationem, vel instrumenta non admittatur appellatioe virtute decreti Regii, poterit ad sententiam diffinitivam procedere.
87 Ab actibus & sententiis negativis appellatioe legitime, si vim adest declaratur, & potius videretur auxilium violentiae praestare.
87 Redduntur exempla, & supra,

88 Gravamen in actis & sententis negativis fortius est, at magis qualificatum est gravamen executum, in quibus ratio appellandi potentior viget, quam in ceteris.

89 Regius Senatus in cognitione per viam violentiam ab actibus negativis, solum inquit, an appellatio de jure sit legitima, qua si talis reperitur, vim fieri dedit in dubio.

1 Satis est apud juris utriusque doctores controversum, in oppositisque itum sententias, quibus anceps (ne dicam) difficillima redditur vera ejus resolutio: an a iudice definitio causam reductionis, ut bono viro, appellatio non deferens violentiam faciat, & hoc casu appellationem licitam non esse probat, & defendit Bard. in l. unum. 18. ff. de leg. 2. Innoc. in e. presentis de rescript. Abb. in e. quinta vallis n. 60. Joan. Andr. in addit. ad Specul. tit. de appell. §. in quibus versis. quid si convenerit litera B. Salicet. in clem. in omnibus C. de appell. & in l. cum antea q. penult. C. de arbit. & in l. societatem §. arbit. ff. pro socio quaest. 20. C. pol. consilio civil. 16. Fulg. cons. 111. & consil. 113. Lanfr. in tract. de arbit. quaest. 12. Socin. jan. cons. 15. col. 2. lib. 1. Salicet. inter cons. Card. cons. 140. Bologni. ad Ananiam. cons. 3. i. dicens ab hac opinione nec in iudicando, nec in consulendo esse recedendum Panorm. cons. 38. lib. 1. Rom. in rubr. ff. de arb. n. 8. & Paul. Castr. cons. 121. n. 8. lib. 1. & hanc Bartoli doctrinam, & opinionem veram esse, dicit Ferrari. in forma libelli ad formam compromissi. §. nec reductio n. 9. alios plures Doctores, qui hanc sententiam, & Bar. opinionem sequuntur, refert Additio ad Specul. ubi proxime, & magis communem dicit Covarr. late disputans lib. variar. c. 12. n. 5. vers. standem, & quod ab ista sententia super reductione possit appellatio interponi, ut de magis communi Paris. cons. 55. tamen hac appellatione, & secunda reductione pendente posse fieri executionem sententiae reductionis, tradit Boerius dec. 284. col. 1. sub n. 26. vers. quod intelligi, idem etiam affirmavit ante eum Philippus Franc. c. Dilectio sub n. 39. in fi. de appell. sequitur Lancel. Robert. per Fran. & Boerium de attent. 2. p. c. 19. a n. 28.

2 Sed contrariam opinionem imò appellatio deferendum esse à sententia lata per iudicem super reductione, esseque in ejus executione ea pendente super sedendum, subscribere Bald. in l. 1. C. ne liceat 3. pro vocare n. 10. Paul. Castr. & Imol. Alexan. col. penult. & fi. in l. 1. ff. de legat. Imol. in l. publicorum col. 4. de public. judic. idem Imol. in e. quinta vallis, n. 36. de jur. jur. Vitalin. in tract. clausula, ubi agit de reductione ad arbitrium boni viri, c. fin. ad fi. dicens, ita senatus determinasse, Baptif. de Sancto Blasio in tract. de arbit. q. penult. col. pend. Aretin. in e. super his, n. 57. de accusatio. & ibi Felin. n. 13. Alex. cons. 106. lib. 3. n. 7. Covarr. qui viorem dicit lib. 2. variar. c. 12. sub n. 5. per quem & Alexand. & alios idem dicit Ceval. in commun. opin. 1. tom. quaest. 453.

3 Sed quidem Covarr. non firmavit pedes in hac secunda opinione sed sub d. n. 5. vers. tandem, & seqq. inquit, quod pares sint in hoc casu defensores, & utraque communis, & in vers. seqq. dicit, quod si auctorum numerus, & eorum exilimatio, professionis nomen, consideranda sunt, non dubitare B. sententiam (hoc est priorem) magis communem esse, siquidem praeter ipsum ex veteribus, & junioribus plures magni nominis in juris utriusque disciplina, ei potius, quam contrariae accesserint, & in vers. seq. dicit contrariam viorem esse. Sed nihilominus perplexus manet in resolutione, & electione, ut apparet ex vers. tertio & vers. quarto, maxime quod ipse Covarr. non omnes Doctores, quos nos in prima opinione congregavimus, recenset, sed nonnullos eorum tantum, Bald. in l. 1. C. de iis qui pene nomine, distinguit, quod si iudex reductionis laesit in modi-

co non appetuerit, si autem in magna quantitate, appellari possit, quem in hoc alii sequuntur, relati ab Additio. Specul. in lib. 2. tit. de app. §. in quibus n. 16. & Alex. in 1. ff. de legat. 2.

4 Alii autem dixerunt, ut prior opinio procedat quando iudex reductionis confirmaverit priorem sententiam; seu arbitramentum, quia tunc in quo confirmaverit secunda sententia priorem, appellatio non sit deferendum, nec executioni insuper super sedendum secus autem si prius arbitramentum confirmatum non fuerit, quia tunc a iudice ut bono viro arbitrate appellatio esse deferendum, quoad utrumque effectum suspensivum, & devolutivum, notat eleganter Imol. in consil. 130. in casu praemisso ad fi. Lancelol. Robert. de attent. 2. p. c. 16. num. 32. tenet Marcus Anton. Blanc. in tract. de comprom. quaest. 10. n. 30. ad fi. probat Covarr. in lib. 2. var. d. c. 12. sub d. n. 5. vers. quarto, ubi dicit, quod si communem opinionem (scilicet B.) admittamus, concedendum est ei locum fore, ubi arbitratoris iudicium a iudice, ad quem itum est, fuerit confirmatum; quod si iudex causa reductionis sententiam dixerit adversus eum qui non petierit reductionem, & sic arbitratoris iudicium revocaverit, sic gravatus hac definitione appellare poterit, sequitur Anton. Blanc. ubi proxime.

5 Sed nihilominus licet priorem B. opinionem alii quodam praevaluisse, appareat; tamen jam his temporibus Baldi, & sic ut sit permixta appellatio a iudice adito per viam reductionis tanquam bono viro, si moderetur arbitramentum, si confirmet vel infirmet, & aequitas praxis, & Doctorum concursus, approbant & sequuntur prout ultra superius citatos communem dicit Covarr. & aequior esse testatur Alexand. cons. 106. vis. obtemperat. col. 2. lib. 3. & ex Alex. & Boer. idem dicit Scaccia de appell. q. 17. lim. 14. n. 3. & magis communem dicit ex Villalob. in exar. commun. opin. lib. 6. verb. reductio. Additionat. ad pact. Papiens. in forma libelli quo agitur ad pœn. in gloss. nec reductio sub n. 9. in littera A. in verbo contrarium fol. 461. sequitur etiam Menoch. cons. 2. 17. affirmaverim num. 29. & 30. 13. & inconstanter ponit hanc opinionem Nicell. tract. de concord. gl. concord. 6. fall. 12. n. 46. fol. 192. obiter etiam hanc opinionem sequitur Scaccia l. 1. r. causat. civil. & crim. c. 2. sub n. 456. hanc opinionem esse veram, & observatam atque approbatam in regno Francie testatur Additio. ad Alex. d. cons. 106. sub n. 6. littera B. & in verbo appellatio, & ut magis communem refert, & sequitur Magon. in decis. Lucen. 37. lib. n. 4. ubi dicit, procedere maxime, si feratur sententia ad favorem ejus qui petit reductionem. Et hanc opinionem ut probabilior sequitur Fachin. controver. juris, l. 8. c. 96. per tot. quam acutè examinat, & hinc inde fundamenta referens, perpendit, & contrariis satisfacit, videndus; sequitur etiam Beneitend. dec. 35. per totam, ubi etiam recitatis opinionibus pro utraque parte dicit hanc magis communem, quam etiam videtur sequi (licet confusè) Cardin. Tusc. pract. concl. littera A. concl. 4. 14. per totam, & post Parisium, & Afflictum, idem, licet obiter, tenet Marques. de commiss. laudo & relat. 1. p. c. 17. n. 23.

6 Quid autem jure regio noviter sit inductum, omnino vide l. 1. tit. 2. lib. 4. recopill. Covarr. ubi proxime, n. 6. Avend. in e. prator. c. 1. a n. 26. A viles verbo execut. c. 1. n. 9. & 26. in cap. praetor. Orochus in l. de quibus n. 27. ff. de legib. Gutier. in l. nemo potest q. 7. a n. 17. cum seqq. de legat. 1. Castil. in l. 64. Tauri n. 75. Olan. littera S. n. 9. Paz. in prax. 1. tom. p. 4. n. 4. & 5. c. 1. & c. 3. num. 20. & 21. Roder. Xuar. in repet. l. post rem notat 8. in §. est & alius casus, apud quos quod jure Regni sit inductum, videbis, & late gl. 1. ff. tit. 4. p. 3. & l. 5. tit. 2. p. 1. verbo, de juritior, & alios citat Velces in addit. ad Roderi. Xuar. ubi proxime.

7 Haecenus diximus de sententia iudicis, ad quem situm

8 itum est per reductionem ut bonum virum super iudicio arbitratoris; nunc querendum, quid pendente ipsa reductione, & non obstante, an possit executioni demandari arbitratorum iudicium. In quo articulo quinquae reperitur diversae opiniones, ea tamen receptissima est, & amplectenda: ut reductione pendente ad iudicem ut bonum virum, non sit facienda executio laudita tenet Bal. in l. tale pactum, §. qui provocavit col. fin. in penult. quaest. ff. de pact. tenet etiam Abb. contra Card. in cap. quinta vallis n. 4. 1. de jur. jur. Socin. cons. 27. col. pen. h. veriorum dicit Marsan. de ord. jud. 3. pari. 6. p. 1. prim. in actus sub n. 110. Philip. Franc. in cap. dilecto n. 30. de appell. sequitur Lancel. de attent. 2. p. cap. 16. n. 10. & seqq. cum quo transit, & sequitur in ampliationibus, & limitationibus (ut asolet transcribendo), Scaccia de appell. quaest. 17. limit. 4. a n. 6. sequitur Boer. decis. 274. a n. 24. ubi de stylo servari testatur Lanfr. decis. 451. incipit arbitratorum. Alexand. cons. 33. quia subtiliter, n. 9. lib. 6. & in cons. 119. queritur ergo, n. 7. ead. lib. Parisius cons. 45. satis concludenter num. 6. lib. 1. Galleus de obligatione in forma Camerae q. 3. 4. publicig. in forma Cam. n. 5. & seqq. Grat. cons. 118. videtur n. 19. lib. 2.

9 Quae opinio nostro jure alterata est per text. in d. l. 5. tit. 2. lib. 4. r. cop. ubi postquam a prim. dedit formam exequendi arbitratoris sententiam; in haec inquit. Y si la otra parte buviere reclamado o reclamare, o pedido o pidere relaciyon y albedrio de ven varon o hecho o bizierie de nullidad, o por otro remedio o recurso alguno, si la tal sententia arbitraria fuere confirmada por el Presidente y Oydores que de la tal sententia confirmatoria no aya mas supplicacion ni nullidad ni otro remedio alguno, pero si por Juez inferior fuere confirmada, que pueda apellar para ante el Presidente y Oydores para que sentencien en ello, y si fuere confirmada, no aya mas grado, y si fuere revocada por el Presidente y Oydores de la tal sententia revocatoria se pueda supplicar para ante ellos mismos, quedando en su fuerza la execucion hasta que se de sententia en revista, &c.

10 Quae conclusio multipliciter limitatur, scilicet, quando aliud sit contractum inter partes, ut arbitramentum habeat executionem paratam, vel id sit ab aliquo statuto inductum, & de aliis pluribus videndus Lancel. de attent. 2. p. 1. cap. 16. a n. 28. usque ad fin. quem etiam transcripsit in omnibus Scaccia ubi proxime.

11 Sed illud non omitto, quod si executio arbitramenti petatur, antequam reductio ejus ad arbitrium boni viri, hoc est, iudicem, si petita quia tunc reductio subsequens non impedit executionem praecedentem, ita Joan. de Imol. in consil. 130. in casu praemisso col. 5. sub n. 7. & notata in l. sed si ante ff. de except. & per Cast. in aub. qua supplicatio C. de precib. Impera. offeren. optime per Lancel. ubi proxime n. 46. cum seqq.

12 Haec tamen haecenus à nobis dicta procedunt in arbitramento, & in arbitratoribus, à quorum sententia non licet regulariter appellare, sed reductio peti ad arbitrium boni viri, l. societatem §. arbitratorum, ff. pro socio, & ibi B. & ceteri, cap. quinta vallis, cum sua materia de 17. iur. jur. quia si datur in ea homologatio, & approbatio tacita, nisi per triginta annorum spatium, nam intra ipsum quandocunque reductio peti potest, plurimos in id congestit comprobans Marant. de ord. jud. tit. de appell. n. 110. & praecipue à n. 112. & n. 260. Cornelius consil. 17. & cons. 177. & alios allegat. Ceval. in contra commun. q. 89. n. 2. sed hodie haec reductio debet fieri intra decem dies, ex l. 3. tit. 4. p. 3. ibi, y si callasse hasta diez dias, de pnes que fuessen dada la sententia, &c. quae 17. iur. opinio Speculatoris in titul. de arbitris §. sequitur, vers. sed intra quod tempus plures allegat in comprobationem Ceval. ubi proxime n. 3. late disputat, & examinat 18. Fachineus controver. jur. lib. 8. c. 95. per totum, ubi viliiter defendit post alios, etiam jure communi reductionem petendam esse intra decem dies, allegat text. quem Salgado de Protect. Reg.

9 fecit expressum in l. penult. C. de arbitris, quem vide etiam & late eod. lib. 8. controver. 94. varias refert opiniones ad illam questionem, coram quo iudice sit petenda reductio, Ceval. etiam ubi supra n. 7. eas etiam recenset Scaccia de appell. quaest. 17. limit. 4. n. 5. (neutrā tamen elegit) eas etiam refert Follan. decis. 4. & sic illum terminum decem dierum l. regie puto etiam procedere jure canonico, cum nihil specialiter in eo sit dispositum in oppositum, maxime cum jure communi secundum magis veram opinionem, ut per Fachineum sit inductum juxta ea quae late dixi 1. p. c. 2. §. 3. a n. 14.

10 Quid autem sit dicendum à sententia arbitri, an ad ea appellatio non deferens vim faciat, in quo breviter est dicendum, quod licet jure civili appellari nullo modo possit à sententia arbitri regulariter, quia cum non oriatur ex ea actio appellatione, non est opus, l. 1. ff. de arbitris, & tamen in duobus casibus, quando scilicet, compromissum factum est sine poena, & sententia arbitri est homologata expressè (hoc est approbata per partes) cui se subscriperunt, item & quando tacite, scilicet per lapsum decem dierum, sententia arbitri executioni demandatur, text. in l. cum antea, per tot. C. de arbitris l. ff. tit. 4. p. 3. ubi Greg. in gl. hanc partem, idem esse, si compromissum sit poenale, declarat bene Roderic. Xuar. in l. post rem, vers. est alius casus, fol. 262. & ejus addit. ff. de re jud. & licet his duobus casibus oriatur actio, nihilominus ab ea non appellatur, quia quando sententia arbitri tacite est homologata per lapsum decem dierum, cum non nota sit actio, nisi post illos decem dies, & tunc potest habere locum appellatio, quia sera est, scilicet post terminum, aub. sed hodie C. de appell. c. concertationi de appell. in 6. in exprella autem homologatione, & sic quando est sententia arbitraria subscripta, & probata, jam est translata in rem jud. ex consensu & voluntate ipsarum partium, nec postmodum potest displicere appellans, ita probatur in regulis & iuribus volutatis, & etiam ex eo, quod ab actu quem quis approbavit, appellare nullo modo potest, l. ab eo, C. quando & quando jud. l. fin. C. de temper. appell. notat Socin. in cons. 43. col. penult. in 1. vol. Ludo. Rom. cons. 9. in fin. allegans l. ad solutionem C. de re jud. Marant. de ord. jud. 6. p. tit. de appell. n. 306. & in specie & terminis late III. &c. & in terminis probat late Card. Tusc. pract. conclus. tom. 1. lit. A. conclus. 413. per totam, ubi post alios de communi opinione testatur, & post Cyn. Bal. Salic. Paul. & alios in l. 1. C. de arbitris, & post Abb. Alex. Marc. Ant. Blanc. & alios tenet Scaccia l. 1. tract. causat. civil. & crim. cap. 2. n. 36. 52. in fin. & 529. & iterum in tract. de appell. 17. lim. 13. n. 1. & seqq. late III. in l. arbitror. n. 11. qui satis cogam. ubi Joan. Orosci. n. 7. latissime Marant. de ord. jud. 6. p. prin. actu 2. titi. de appell. n. 259. & ubi à num. 250. cum plurib. seqq. pereleganter, & cum maxima distinctione tractat, quando possit appellari à sententia arbitri, ad quem videntur omnino te remitto, plures allegat Mencha. de success. creatio. §. 10. n. 5. late Gutier. in repetit. l. nemo potest, ff. de legat. 1. a n. 47. cum seqq. ubi tractat, quod hodie jure Regio sit depositum ultra Doctores Regnicol. à nobis superius allegatos vers. quid autem jure Regio, &c. n. 9.

11 Tamen jure canonico aliud est dicendum, ut appellationi à sententia arbitri interjecta nisi iudex defert, violentiam facere, certum est, quocumque pacto etiam nudo factum fuerit compromissum, cum ex eo illo jure actio nascatur à sententia arbitri, cum arbitraria redacta sint ad instar iudiciorum, l. 1. ff. de arbitris, appellatio utique permittitur, gloss. in cap. a iudicibus 2. qu. 6. verbo ordinarii in prim. & communem dicit Ripp. in l. nemo potest num. 91. ff. de legat. 1. Joan. Orosci. in d. l. arbit. num. 7. & Paul. Castr. in l. unum & postea §. si minor. num. 8. ff. de jur. jur. & est magis communis opinio secundum Alexand. in l. ai prator. in prim. num. 3. ff. de

re judic. Gutier. in d. l. nemo potest num. 425. ultra quos hanc etiam sententiam probant plures relati a Marco Anton. Blan. in tract. de compromiss. in quest. 10. de appel. & de reductione ad arbitrium boni viri, Panorm. in cap. cum dilecti. n. 17. de arbitris. Marant. de ord. jud. 6. p. cap. de appellat. sub n. 257. vers. secus est de jure canonico, &c. & post plures alios communem resolvit Lauren. Kirchovius commun. concl. cent. 1. conf. 15. qui est inter communes opinioes, tom. 3. in princ. & post Romanum etiam tenet Cardin. Tusc. ubi proxime d. concl. 413. n. 9. & ita dicendum est, ut appellationi a sententia arbitri sit deferendum jure canonico, intellige, nisi sit tacite vel expresse a partibus homologata, quoniam postquam pars sententiam consentit, recursum in jure non haberi ex proxime dictis.

25 Quid autem de arbitris juris est dicendum, scilicet de iis qui eliguntur super reclamatione judicium Ecclesiasticum. In cap. si contra unum, de off. delegat. in 6. vel super competentia jurisdictione juxta celebrem text. in c. pastoralis de rescript. de quo nos late alibi diximus, nam ex quo illi arbitri a jure, & ejus necessitate eliguntur, habeant jurisdictionem a lege, nam ita partes coram eo necessitantur litigare, sicut coram iudice, notant Abb. in cap. suspensio de off. delegat. Marant. de ordine jud. q. 6. d. n. 12. ad fin. fol. 142. in parvis, qui habent 27 tertiam speciem jurisdictionis, similem, & equiparata delegatam jurisdictioni, magis quam ordinariæ, ut tenent Bald. in consil. 90. & in consil. 470. 1. vol. Corn. consil. 54. col. 2. vol. 2. Bald. in l. aperissimi col. fin. vers. quarto quaro, & in l. fin. nota. 7. C. de jud. & ibi etiam B. Angel. & Salicet. Fel. in cap. fin. 1. col. penult. in fin. de re judic. & notat in c. ab arbitris, de offic. delegat. l. 6. Marant. ubi proxime n. 13.

Quare ab istis arbitris juris appellari licitum est, quemadmodum, & ab aliis iudicibus, probat text. expressus in c. ab arbitris de off. delegat. l. 6. ubi notat Doctores, & in Larburio, ff. qui sat. cogant. Marant. de ord. jud. 6. part. de appell. n. 261. fol. mibi 617. & loco proxime citato d. n. 13. idem probat multa in propositum adducens Sese in decis. 113. tom. 2. a. n. 50. sequitur etiam Ripa in l. nemo potest a. n. 90. & Alciat. n. 48. ff. de legat. 1. Abb. in c. cum dilecti. col. 10. de arbitris, B. in l. 1. in reudum sub n. 8. in fin. ff. de quibus appell. non licet, Bald. in l. penult. in fin. ff. de his qui sunt sui vel alieni jur. & in l. diem, §. larii ff. de arbit. Felin. in cap. fin. 1. & 12. de re jud. Anton. de Butr. in cap. quinta vallis 23. sub n. 38. de jur. Socin. in reg. 17. appellare a sententia fall. 3. Paul. de Cast. in l. a. D. Pio, in princ. ff. de re jud. Marc. Ant. Blanc. tractatu de compromisso q. 10. vers. contrarium tom. 3. p. 1. fol. 204. Lanfr. in tract. de arbit. q. 24. Scaccia tract. caus. civ. & crim. cap. 2. n. 5. & de appell. q. 17. limit. 13. n. 3. & vers. ubi reddit rationem, quia arbiter juris dicitur habere jurisdictionem, sicut iudex, & quia cum ille arbiter sit ex necessitate juris, ab ejus sententia licet appellari quemadmodum, quando & ab aliorum iudiciorum glof. libet, in cap. a iudicibus 2. q. 16. Ill. in d. l. nemo potest 2. lectur. n. 92. alios allegans, idem dicit ibi Joan. Gutier. n. 130.

28 Circa illud autem, quod tertio loco apposuimus in hoc capite, an appellationi emissa ab iis, quæ relinquuntur iudicis arbitrio regulato, vel libero non deferens iudex vim faciat, duæ reperiuntur circa arbitrium regulatum opinioniones contrariæ, & quod in omni casu, in quo iudex habet arbitrium a lege, homine, seu statuto, ab ejus sententia appellationi emissa per gravatum esse deferendum, tanquam licite, verum crediderunt, glof. in cap. super his, in verb. arbitrium, & ibi late de materia Felin. n. 7. de accusat. glof. verbo, si qua pena, glof. ff. de regul. jur. glof. in c. Romana §. quod si obiciatur in vers. minus legitima, de appellat. in 6. Alex. in l. & severiori in fin. C. ex quibus caus. infam. irrog. & in lib. 2. col. penult. & fin. ff. de legat. 2. & consil. 106. n. 7.

lib. 3. qui de communi testantur relati a Boerio decis. 244. n. 16. Aretin. in l. videamus §. deferre n. 6. & ibi Alex. ff. de in lit. jur. Rip. in l. in quartum n. 122. ubi etiam Alciat. n. 39. ff. ad leg. Falcid. Ripa in l. si infam. num. 36. ff. de verb. oblig. Abb. in cap. 1. n. 9. de dilatio. Felin. in cap. ex literis num. 23. de consil. & in cap. cum venissent num. 9. de judic. Angel. in tract. de malef. verbo presentia dicto Cacio, n. 32. & ibi August. in additione Marf. in l. questione n. 67. ff. de quaest. Cassian. consil. 68. n. 23. & n. 24. Duaren. in l. in actionibus in verbo licet enim et. &c. in fin. ff. de in litem jurat. Mantua. in cap. fin. n. 16. de jur. jur. Covar. variat. resol. lib. 2. cap. 12. n. 5. vers. 2. ad versus Bar. Bern. Diaz. in regul. 40. Ant. Gom. variat. resol. tom. 3. cap. de delictis n. 63. ubi de communi testatur, prout illum refert Bonacoll. p. 2. commun. opin. pag. 41. a tergo col. 2. vers. a. incipit iudex ex iis que ejus arbitrio committuntur, & part. 1. pag. mibi 117. col. 2. sub vers. multari quis illico non debet in fin. Oñavia Simoncell. in tract. de decrevis tit. 1. lib. 1. n. 8. Boffius in tract. de multis n. 4. Cagnol. in l. 1. n. 22. ff. si quis iudicem non obtemperat. Maceon. decis. 42. n. 21. Rebuff. tract. de cong. part. vers. ult. si Episcopus fol. 103.

Sed pro contraria parte, imo appellationi interjectæ a sententia ejus, cujus arbitrio aliquid committitur, tam in civilibus, quam criminalibus non sit deferendum, facit, quia iudex in arbitriis argui non potest, probatur autoritate glof. in c. statutum §. accessorem verbo, relinquitur de rescript. in 6. quia tunc locum Deum iudicem esse hujus rei cognitorem, ut dicit consil. 38. n. 7. & quia superior non potest inferioris conscientiam, & animam immutare, Bal. in l. in fin. vers. scias tamen, C. de sententiis ex Brevil. recit. nec enim vis animo inferri potest, probant etiam Innocent. in c. presentis de test. B. in l. 1. in fin. ff. de legat. 2. disput. 1. Bal. in l. 2. C. quomodo & quando iudex, Salicet. in l. societatem §. arbitror num. 26. ff. pro socio, & in l. cum antea C. de arbit. Ill. in l. si legatum n. 5. de leg. 1. & in l. de pupillo §. qui opus n. 4. de op. novi. nunc. Amadeus de syndi. n. 147. Paris. de Pur. in eod. tract. tit. de potestate iudic. num. 1. Curtius jun. in l. n. 30. ff. de jur. omni. jud. Boer. decis. 284. num. 17. vers. contrarium. Caltr. consil. 296. col. fin. lib. 2. Moder. in apost. ad Alexand. consil. 106. num. 17. lib. 3. Ripa in l. 2. n. 29. ff. de re jud. Roman. consil. 27. & consil. 261. & consil. 364. Aymon. consil. 78. n. 8. Castiad. decis. 7. n. 4. Fab. a Monteleon. in prax. arbitror. pag. 385. n. 31. Menoch. de arbitror. quest. lib. 1. q. 70. num. 6. vers. contrarium itaque sententiam sequitur. Hieron. Magon. decis. Lucent. 42. n. 21. p. & ibi decis. 43. n. 3. Paul. Granut. in suis commun. conclus. Theorem. 3. in fin. Joan. Marc. Monticel. in tract. crimin. regul. 2. n. 14. alios refert Menoch. ubi proxime a. n. 7. Marii. in l. questione modum ff. de quaestio. Capol. in auct. sed novo jure n. 56. C. de servis fugit.

Et hanc ultimam opinionem amplectuntur Menoch. citato loco num. 12. ubi facit regulam negativam, ut in hoc casu non liceat appellare cum distinctione, de qua profuturum fuit in effectu post longam indagacionem resolvit Prosper. Farinac. in prax. crim. tom. 1. quest. 17. a. num. 27. eam etiam videtur sequi Scaccia de appellat. q. 7. limit. 15. num. 2. post Marchef. Nicell. Menoch. & alios, quos citat.

Dummodo intelligatur, ut procedat in his quæ sunt parvi præjudicii; ut puta in causis parvis, & levioribus, secus in iis que sunt magni præjudicii, puta, in criminalibus, vel in civilibus causis magnis, nam in illis si se graviter, aut enormiter læsum per sententiam senserit aliquis, poterit appellari; tenet res omnes Doctores utriusque opinionis, ut videre est ex his, quos nominatim refert Menoch. ubi supra a. n. 16. cum seqq. & Farin. num. 31. quos per te vide, apud quos etiam videre poteris, quando quis hoc casu dicitur enormiter læsus, & ponit Mascar. de probat. lib. 2. concl. 969. Hactenus de arbitrio regulato.

33 At a sententia lata per iudicem habentem a lege, homine, vel statuto liberum, seu absolutum arbitrium, appellationi interpositæ non deferens vim nec faciet, & in hoc casu modo minus dandam esse appellationem, dixere Innocent. & Hostiens. in c. fin. servis. Joan. Baptista Severino in l. admonendi n. 265. vers. 1. ff. de jur. Felin. in c. exceptionem n. 2. in fin. de excepti. & in cap. de his num. 8. de accus. ubi plures alios allegat concordantes Ruin. conf. 149. n. 9. lib. 4. Ill. in l. 1. in 1. in pr. n. 6. ff. si quis iudicem non obtemperat. Decius in c. ad hoc col. 3. ad appell. Abb. in c. prudentiam §. 6. delegati. Covarr. l. 2. variat. resol. c. 32. n. 5. Menoch. de arbit. jud. d. quest. 70. num. 13. Farinac. d. tom. 1. quest. 17. num. 30. Hieron. Magon. dec. Lucent. 42. n. 21. vers. quia quod non datur 1. p. Ant. Gomez. lib. 3. variat. c. 1. n. 63. de communi testatur Bonacoll. comm. opin. p. 2. pag. 41. col. 4. vers. 2. Simoncel. in tract. de decretis el. 1. tit. 1. num. 8. idem senserunt Butr. & Imol. in c. refragabili de off. ordinar. 34 dum scribunt, appellationem censori rejectam a sententia iudicis, cui datum est libere iudicare. Et de singulis verbis, quæ convenienti libero arbitrio, & de eorum natura, plurima, utilissima in unum congestit Menoch. de arbit. l. 1. q. 7. per tot. idem verba & clausulas, quibus arbitrium regulatum, ac viri boni conferunt, concessit ipse Menoch. ibi q. 8. per tot. apud quem videre potes.

36 Circa inspectionem autem illius examinandi articuli, an iudex cujus conscientia aliquid dicendum committitur, appellationi interpositæ non deferens vim faciat: brevis respondeo negativè, cum scilicet, ab ejus sententia appellatio non sit licita, probant Angel. in l. de pupillo §. qui opus, ff. de operi novi nuntiat. & ibi Paul. Cast. Alex. & Ill. mori per glossam reputatam singularem in c. statutum §. accessorem in verbo, relinquitur, de rescript. l. 6. que id dixit expresse, sequitur Petrus Philip. Corneus in consil. 188. col. 2. in l. C. vol. 2. Felin. in cap. super iis col. 4. de accusat. Marant. de ord. jud. 6. p. tit. de appell. 352. Nicell. tract. de concord. glof. concord. 6. fall. 22. n. 63. tom. 18. fol. 193. Rebuff. tract. de appell. art. 3. glof. unic. n. 2. & 3. Tiraquell. in tract. de lignag. §. 4. gl. 1. n. 11. Greg. Tholof. tract. de capell. l. 3. c. 15. n. 1. & seqq. fol. 34. ultra quos, quod a sententia iudicis, cujus conscientia fuisset onerata, vel ex dispositione juris communis, vel ex forma commissionis, vel rescripti, appellatio subsecuta nec suspendat, nec impediatur executionem ejusdem, facit glof. in clem. 1. in verbo oneratus de jur. patr. quam Paul. & Laurent. & Cardin. sequuntur ibi Rot. decis. 18. aliis 443. fuit dubitatum sub n. 3. & 4. de concess. præben. in novis. Cephal. consil. 89. affatim, n. 14. lib. 1. Philipp. Franc. alios allegans in rub. de appell. n. 7. late per Gemm. Imol. Francum, & alios in d. §. accessorem, & per Host. gl. Card. in clem. 1. de jur. patr. quest. 16. Rom. consil. 27. vijo thematis, alios citans post princ. & consil. 261. super eo. Alex. in l. in provinciali §. qui opus de oper. novi num. Abb. Panorm. in c. super his n. 16. de accus. Felin. in c. significasti el. 1. de homicid. plenius in cap. 1. col. 20. vers. & si dicatur conscientia tua, de consil. Andr. Barba. in c. ne iudicari, ubi late de constitutionibus, & in consil. 36. ad propositum n. 7. & seqq. l. 2. Reguid. decis. 18.

37 Incipit ratio conscientia, & quod sit ista prohibitio appellationis quoad suspensivum effectum duntaxat, ultra supradictos probant Lancelot. de attent. 2. part. cap. 12. limit. 10. num. 10. Mil. in repet. verbo appellat. vers. appellari non potest fol. 15. & cum Lancelot. idem dicit Scaccia de appell. q. 17. limit. 5. sub n. 3. ubi allegat etiam Marchesanum tract. de app. §. 2. c. 2. num. 67. vers. dabitur reddentes rationem, quia Deus solus superior est conscientia, unde non potest ad alios inferiores appellari, Franc. ubi supra, & Gregor. Tholof. d. c. 15. n. 3. & sub n. 5.

40 Quæ resolutio fallit, quando non est simpliciter onerata conscientia iudicis, sed appositum est simul Salgado de Protec. Reg.

aliquid verbum respiciens iustitiam; puta; ad iudicium tuæ conscientia, vel aliud simile, quia tunc datur appellatio. Lancelot. de attent. 2. part. c. 12. limit. 10. n. 11. ubi alias refert limitationes, quas transcribit Scaccia ubi proxime a. n. 5. vide etiam infra n. 47.

Ultra quos hanc nostram doctrinam post nonnullos affert Tiraquell. in tract. de prescripti. §. 1. gl. 8. n. 4. ad fin. & n. 5. in prim. ubi per Angelum, Paul. Cast. & Ill. in d. §. de pupillo §. qui opus, declarat dictam regulam in d. §. accessorem, quatenus dixit, quod quando aliquid committitur conscientia alicujus, non potest ab ejus declaratione appellari, si videlicet intelligatur, si is, cujus conscientia committitur, debet suam declarationem juramento confirmare, & post Ill. Rebuff. tract. de app. art. 3. gl. unic. n. 4. tom. 3. fol. 89. quidquid dicat Scaccia ubi proxime n. 9. in fin. se non videre hanc opinionem usu receptam, quæ quidem procedit ubi non sit dicta declaratio in iudicio, sed sit faciendâ a privata persona non aliter.

Pro qua facit, quia quando lex statutum, pactum, aut quævis alia dispositio vult, ut stetur dicto alicujus, intelligitur jurato, non aliâ, facit text. in l. Theopompus, in verb. juratus ff. de dote prælegata, ubi id notat B. Anton. c. veniens el. 1. & ibi Felin. col. penult. de testib. item Anton. in c. finem libris col. penult. de dolo & contuma. ex eo notat Bald. in c. tuis de testib. quod iurare debet ius; cujus testimonio quisquam stare promittit, etsi de juramento nihil dictum fuerit, Bald. in l. iurjurandum, quod ex conventionem, in princ. ff. de iure jur. & melius ibi in lectura antiqua Ill. in l. iurjurat. & ad pecunias §. quisquis iurandum de iure jur. Marant. Socin. in repet. c. quoad si super rebus, &c. quoniam col. 2. ante fin. ut lite non contestata. Hippolyt. de Marf. sing. 214. ad validitatem. Corneus consil. 49. vijo processu col. 5. vers. & ideo ubi simpliciter lib. 1. per d. l. Theopompus, late prosequitur, & probans Rebuff. in tract. de prescripti. §. 1. gl. 8. a princ.

Iste iudex, qui secundum suam conscientiam iudicium 44 care debet, non tenetur aliquem citare, glof. in el. 1. de off. delegat. Bald. & Alexand. in l. de unoquoque ff. de re jud. quos est sequutus Alciat. in l. si quis arbitratus in fin. de verb. oblig. Menoch. de arbit. jud. lib. 1. q. 17. n. 14. Et de materia quoad aliquid conscientia alicujus committitur, & multa annotatione dignissima vide affatim per Mascardum de probat. 1. tom. concl. 414 per totam.

Quæ regula in hoc articulo a nobis apposta, ut appellationi non sit deferendum a iudice, cujus conscientia aliquid committitur sententiæ; declaratur, ut talis conscientia debet esse cum iudicio discretionis, juxta text. singularem in c. de regul. in 6. tract. Barba. in d. consil. 36. n. 7. lib. 2. Lancelot. ubi supra in d. limit. 10. n. 5. qui n. 11. post Frauchum in c. statutum §. accessorem de rescripti. lib. 6. sub n. 15. vers. potest etiam limitari, hanc regulam limitat, ut procedat, quando simpliciter onerata iudicis conscientia, sed si cum hac clausula sit appositum aliquid verbum, vel qualitas respiciens iustitiam; ut puta: si dicatur (ad iudicium tuæ conscientia) vel simile, eam tunc conscientia debeat cum iustitia regulari, & iuste procedi appellationi deferendum esse, ubi ipse in n. seqq. alias tres limitationes proponit, de quo vide Lancelot. & Scacciam ubi supra, & nos sursum n. 40.

Nunc tractandum, quando a jure vel ab homine aliquid iudicis potestati & meræ facultati committitur, an a iudice negante illam appellationi interpositæ non deferens vim faciat. Et non fieri vim faciunt per text. in l. non quidquid iudicis potestati committitur, ad subicitur juris necessitati, ff. de iudic. tenet Imol. post Butr. in c. 1. col. 1. de consil. dicens, quod in commissis facultati iudicis non appelletur, prout exemplum in casu el. 2. cum glof. in verb. valeat, de iudicis, in eod. super eodem verb. de verb. signis, & consiluit de off. del. gl. item dicit

dicit Innocent. in cap. fin. de feriis. Aret. in cap. super his, col. antepenult. vers. & ad ea. quae ponit. de accusat. & est doct. Specul. in tit. de off. jud. §. impeditur, sequitur Abb. in cap. Felin. in c. exceptionem n. 2. de exceptionib. & in d. c. super his col. 7. n. 13. Marant. de ord. judic. 6. p. tit. de appellat. Card. Tusc. pract. concl. tom. 1. litera A. conclus. 4. 15. n. 12. & 14. Bald. consil. 1. 1. 1. processus factus lib. 5. Felin. in c. super his n. 7. de accusat. Gratian. in discept. foren. tom. 1. c. 146. ubi ex aliis insert n. 16. quod si statutum disponat, ut iudex possit in aliquo casu carceratum sub fideiussoribus relaxare, qui si non fecerit, non poterit ab eo appellari, quia non quidquid iudicis potestati relinquitur, id sub iurisdictione necessitati, d. l. non quidquid, intellige nisi alias ex alio capite iure communi detentatio sit iniusta, ab ea licet appellari, ut late dixi lib. 2. cap. 4. quia tunc de iure necessitatur iudex relaxare.

51 Et quando lex dat iudici facultatem dispensandi, nam à denegata dispensatione non poterit appellari, ita Bald. in l. quicumque col. 6. de servis fugit. quem sequitur Felin. in c. super his n. 13. de accus. idem dicit late Tb. Sanch. de matr. Card. Tusc. pract. concl. 1. tom. litera A. conclus. 4. 15. sub n. 2. post Felin. ibi n. 7. & in hac conclusio vera contradiatione, quam etiam probant Doctores in sequenti articulo de mero officio iudicis allegandi.

52 Hinc est, quod cum sit in mera facultate iudicis delegantis, revocare iurisdictionem delegatam, l. iudicium solvitur veritate eo qui iudicare iusserat, ff. de iudicibus, cap. ut nostrum de appellat. c. pastoralis de off. delegati, & de materia multa elegantia concessit Lancelot. de attent. 2. p. c. 10. per totum, ad quae recurrendum est omnino.

53 Ab huiusmodi tamen avocatione facta per superiorem appellationis emissa delationem, vim nullam faciat, ex doctrina supradicta, & in specie tenet Bald. in consil. 3. vol. 5. sequitur Marant. de ord. iudicior. 6. p. tit. de appell. num. 35. quod per Bald. in consil. 1. 1. 1. incipit processus in 5. volum. dixit Rebuff. in comment. tit. de avocatione, tractatu de avocatione, part. 1. fol. 208. quod si avocatione fiat cum causa, vel ex levi, vel sine ea à tali avocatione appellari non possit, quia est arbitrii, & voluntatis principis.

54 Quare & ex eadem ratione alia deducitur regula, quod appellatio à iudice denegante facere id, quod facere potest ex suo mero officio, non est interjecta deferendum, cum tunc partem non sit deferendum, ut à denegatione appellationis non sit deferendum ut per d. l. non quidquid & l. 4. §. hoc autem, ff. de damno infecto, ubi in non condemnatione experiarum non petitarum dixit Abb. in c. significaverunt, num. 10. de exceptione, per Innocent. in c. ad nostram 2. iure iur. & per alios, quos ibi allegat. Item quando non repellit procuratorem inhabilem non petitur, licet possit, ita per Joann. Andr. Petrum Speculatorem & alios dicit Abb. in c. executionem num. 8. de exceptione, optimè de hac declaratione Felin. ibi, n. 4. vers. secundus casus, quando pars non petit ut iudex, & c. Felin. in c. significaverunt limit. 4. n. 4. de except. Scaccia de app. quest. 17. lim. 2. 1. à n. 34. cum seqq. quidquid ipse circa expensas sentiat sub n. 35.

55 Secus autem si fuerit petitur, quia tunc ab iniusta denegatione admittitur appellatio, ita tenet Speculator de off. omnium iudic. §. impeditur, ff. quid si iudex n. 1. in fin. & num. 2. lib. 1. fol. 57. Abb. in d. c. significaverunt n. 10. in ultimis verbis. Rebuff. in tractatu de expens. dam. & intereff. art. 3. glof. unica n. 1. tom. 3. late Scaccia, ubi proximè n. 34. & 35. Caesar. Contar. in Lunica lim. 1. 1. m. 59. vers. sampla modo, c. si de molen. poss. & cum Felin. in c. super his n. 113. de accusat. plures citat March. de commiss. c. 8. à n. 43. p. 1. idem tenet Cardinal. Tolo. pract. concl. tom. 1. lit. A. conclus. 4. 15. n. 11. & 12. ubi dicit, quod ubi aliquid committitur potestati iudicis, non appellatur, si non facit, & sic ab actu negativo, secus ab affirmativo, ubi laedit, & idem si quando impioratur officium

non tenetur, allegat d. l. non quidquid, late Felin. in c. exceptionem n. 2. de except.

Quam quidem conclusionem intellige, veram esse, ut procedat, quando aliquid officio iudicis committitur mercenario, hoc est; de illo officio, quod iudex motu proprio exercere potest, sicut repellere inhabiles, archare exceptiones, & similia, condemnare in expensis post litem contestatam, ut à iudice hoc negante non sit licita appellatio, quia in ejus mera facultate est, & ita loquuntur Doctores superius citati, secus autem est dicendum, in officio iudicis nobili, quo defertur alicui, & in ejus locum subrogatur, pro ut est praestatio alimentorum egenis, restitutio in integrum, cautio legatorum praestandorum, & similia, & quomodo cognoscatur officium iudicis nobile, & mercenarium ultra loca ordinaria. Bart. & alii, in l. 1. ff. de iurisdic. omn. iud. Albert. in l. 1. col. 3. ff. de inter. action. Bald. in sua practica, quam posuit in rubrica de off. iudic. Petr. de Ferraris in sua practica, in verbo, libelli, in actione reali, in verbo quatenus ex officio, ponit Felin. in c. 2. col. 4. de off. iudic. & in c. 1. col. 2. eod. tit. & idem cum officium iudicis loco actionis succedat, regulatur ut actio secundum Hoffien. in sum. de off. iudic. §. utrum, vers. puta cum petitur, & cum in his officium iudicis nobile imploratur per partem loco actionis, à denegatione eorum appellationi deferendum est uti legitima, ita optimè B. in l. 1. col. ante penult. ff. de iurisdic. omn. iudic. dicens, quod illud quod pars petit, non semper sibi debetur, sed iudex ex officio potest facere; ut sibi detur, licet quandoque esset iniuria, si officium nobile denegaret, l. 1. §. penult. ff. de aqua quotid. & astra, & idem introducit appellatio à sententia lata super officio iudicis, si denegatur per l. 1. C. si sepius in integ. resit. fuer. postul. ubi appellare enim debuisset, si sententia vobis displicebat, & ita optimè debuisse, si sententia in c. exceptionem n. 3. per totum, de exceptione, idem etiam dicit Gratia. in discept. forens. 1. tom. c. 146. per totum, quia tunc dicitur gravare partem, ut post B. in l. 1. n. 1. ff. de iurisdic. omn. iudic. Felin. in c. per tuas de testib. n. 6. dicit Card. Tusc. pract. concl. tom. 1. litera A. conclus. 4. 15. num. 10.

Quam declarationem iterum declara, ut non procedat quando pars non petit, ut iudex uteretur officio suo in ejus favorem, nam tunc indistinctè est dicendum, ut à denegatione appellationis non sit deferendum ut per d. l. non quidquid & l. 4. §. hoc autem, ff. de damno infecto, ubi in non condemnatione experiarum non petitarum dixit Abb. in c. significaverunt, num. 10. de exceptione, per Innocent. in c. ad nostram 2. iure iur. & per alios, quos ibi allegat. Item quando non repellit procuratorem inhabilem non petitur, licet possit, ita per Joann. Andr. Petrum Speculatorem & alios dicit Abb. in c. executionem num. 8. de exceptione, optimè de hac declaratione Felin. ibi, n. 4. vers. secundus casus, quando pars non petit ut iudex, & c. Felin. in c. significaverunt limit. 4. n. 4. de except. Scaccia de app. quest. 17. lim. 2. 1. à n. 34. cum seqq. quidquid ipse circa expensas sentiat sub n. 35.

Secus autem si fuerit petitur, quia tunc ab iniusta denegatione admittitur appellatio, ita tenet Speculator de off. omnium iudic. §. impeditur, ff. quid si iudex n. 1. in fin. & num. 2. lib. 1. fol. 57. Abb. in d. c. significaverunt n. 10. in ultimis verbis. Rebuff. in tractatu de expens. dam. & intereff. art. 3. glof. unica n. 1. tom. 3. late Scaccia, ubi proximè n. 34. & 35. Caesar. Contar. in Lunica lim. 1. 1. m. 59. vers. sampla modo, c. si de molen. poss. & cum Felin. in c. super his n. 113. de accusat. plures citat March. de commiss. c. 8. à n. 43. p. 1. idem tenet Cardinal. Tolo. pract. concl. tom. 1. lit. A. conclus. 4. 15. n. 11. & 12. ubi dicit, quod ubi aliquid committitur potestati iudicis, non appellatur, si non facit, & sic ab actu negativo, secus ab affirmativo, ubi laedit, & idem si quando impioratur officium

officium iudicis, & ille non impartitur, quia data lesione, & gravamine, appellari permittitur ab hoc casu negativo.

63 Nam ex quo ejus iudicis facultati, potestati, & voluntati aliquid relinquitur, cum non necessitetur id facere, d. l. quidquid, ff. de iudicibus, nec cogi potest per superiorem, ideo appellari non poterit, ut late prolequitur Gratia. post alios in discept. foren. 1. tom. cap. 14. n. 13. quemadmodum & è converso à iudice faciente, quod facere praesens tenebatur, & ad id cogi, & adstringi potest, appellari non licet, ut per Innocent. & Abb. in cap. cum in iure, tenet Auzerius in decis. Tholosa. q. 42. sequitur Rebuff. in comment. 2. tit. de lueris requisitoribus glof. 3. n. 10. qui dicunt, quod à iudice requisito, adimplente, & obtemperante literas requisitorias, & permittente executionem, appellari non poterit per executionem, quia iudex requisitus non est nisi merus executor, & talis qui tenetur obtemperare requisitioni iustae factae, ergo pars non poterit appellare cum gravetur.

Sicut aliàs est licita appellatio à iudice, negante facere id quod facere tenetur, & ad quod faciendum cogi poterit per superiorem, prout post alios dicit ipse Rebuff. ubi proximè num. 4. & seqq. quod scilicet interponitur ab ipso iudice requisito nolente adimplere iustas literas requisitorias, ut tam per viam recursum ad superiorem, quam appellationis requisitus est cogendus, ubi comprobatur praedicta remedia in hoc casu, vide quae nos supra 1. p. cap. 6. vers. & amplius nostra resolutio à num. 33. ubi aliquos citavimus. Azeved. Bobadill. Cened. & alios.

67 Hinc est, quod si Episcopus recusat, dissentit, vel est negligens sine causa legitima, facere institutionem praesentato per patronos, vel confirmationem electi, & similia ultra recursum, quem ad superiorem pars habet (de quo latius per nos supra hac 3. p. c. 10. de patron. Reg. vers. alia est via iure canonico, à n. 206. cum seqq.) potest appellatio remedio potiri interpositae huiusmodi gravamine, ut docet Abb. in cap. pastoralis, n. 6. de iur. patron. Rot. decis. 4. de iur. patron. Rochus de Curt. de iur. patron. verbo honorificum num. 55. Paul. de Cita. dicit eodem tract. 6. part. 2. num. 1. Joan. Gutier. de iuram. confirmat. 3. part. cap. 13. n. 8. Zerol. in prax. Episc. 1. p. verbo ius patronatus §. 8. dub. 3. Nicol. Garcia de benef. 10. part. cap. 4. num. fin. tom. 2. & diximus in d. n. 206. & seqq. & facti quod de Episcopo iniurijs & sine rationabili causa denegante praestare consensum & autoritatem alienationis patrimonii, ad cuius titulum alienans fuit ordinatus, ut possit ad superiorem appellare, dicit cum Burlato consil. 178. num. 35. Quintanadveñas Ecclesiastic. iur. lib. 3. n. 72. & alii citati à Nicol. Garcia de benef. 2. p. c. 5. n. 185.

Sic ab ordinario denegante licentiam iusta causa rectori, aut aliàs beneficiato illam petenti, licita est appellatio ut per Abb. in c. relatum n. 6. de clericis non recip. Selv. de benef. 4. p. q. 7. n. 29. & n. 171. Zerol. in prax. Episcopal. verbo studium §. 1. & verb. residua §. 3. diximus latius superius lib. 1. cap. 15. vers. & tandem unum quod ad nos attingit, n. 27. & seqq.

Quibus convenit, quod à negligentia, vel tarditate iudicis in non faciendò, vel procedendò in causa, & à denegante iustitiam ministrare, & causam diffinire, appellationi interpositae deferendum esse, dicit glof. reputata notab. in cap. 2. in fin. de appel. l. 6. & cap. ad aures de simonia. Joan. Andr. in cap. dilecto, de appellat. per argumentum cap. 1. de supplend. negl. prala. Panormit. in cap. ex parte l. 2. num. 3. de appellat. & per glof. in c. 1. de confess. in 6. & per B. in l. 1. num. 7. ff. de iurisdic. omn. iudic. idem dixit Menoch. de arbit. iudicium l. 1. q. 70. num. 15. idem etiam probat & optimè Philip. Franc. d. cap. ex parte col. 2. ad fin. vers. quid autem si iudex non procedit, Alexand. in l. hoc amplius §. Celus nu. 33. ff. de damno infecto. Felin. in cap. proposuisti, prope finem, de for. Salgado de Protec. Reg.

compos. & in cap. suborta, ante n. 5. vers. & 1. add. de re iudic. Decius in d. cap. ex parte, el. a. num. 3. Praepositus in cap. ex ratione n. 23. de appell. Felin. in cap. pastoralis sub n. 14. col. penult. vers. considera 3. de off. ordinarii. Pedemont. decis. 12. num. 6. Rota per Seraphinum decis. 455. n. 4. 1. tom. qui omnes ita profitentur, dummodo procedat trina monitio, seu interpellatio iudicis negligentis, dempto Bar. & Meno. qui de eo non loquuntur, & Philippo Franc. qui unicum sufficere dixit, ubi disputans resolvit non posse primum iudicem volendo revocare gravamen, causam reassumere, & ibi etiam post alios per eum allegatos, quod superior potest adiri per viam querelae, de quo est text. elegans in l. cum antiquioribus, §. illud etiam, C. de tempor. appellat. in illis verbis ibi, cum sit ei apertissima facultas & non stram adire Majestatem, & tarditatem iudicis in querelam deducere, & nostro beneficio potiri, & c.) ex quibus inferre poteris ad Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 20. dum de conservandis, & non amovendis causis in prima instantia ordinariis inquit ad medium, ibi, nisi Episcopus prius requisito, eoque negligente, procedat, & c. de quo supra lib. 2. c. 17. penult.

Hinc incedit excludendus damnandusque error, qui oculos excaecat tyronum, ut appellatio ab actibus negativis interjecta, iudex vim non faciat non defrens, moti quod isti actus secum trahunt executionem, maxime cum nihil sit, quod reponatur, cum nihil attentatum sit, & sic nec violentia. Sed falluntur evidenter, primò, quia non est validum argumentum, non est attentatum, ergo non est violentia; quia vis non solum consistit in attentato, sed etiam in non defrens, & legitime appellationi ob rationem itam assignandam cap. appellationem, melior text. in c. d. ad Romanam, 2. quest. 6. optimus & melior l. 4. tit. de las fuerças, 10. p. 7. ubi in summario & glof. Montal. & Gregor. Lop. ut in d. libi, que deve hazer otra pena como si bize esse fuerça con armas, & c. maxime cum loquatur illa lex de non delata appellatione; situatur sub tit. de las fuerças, quod & latius examinavimus sup. 1. p. cap. 6. ubi aperte probavi, sufficere appellationi legitime denegatam delationem, ut regius recursum interponi queat, quia illa est pars, & principium violentiae, ex qua animus detegitur illam inferendi.

Nam ex quo appellatio ab aliquo actu, seu sententia negativa est licita quoad utrumque, prout contingit in casibus haecenus relatis, vel in aliis pluribus five interlocutoriis, qualificatis tamen, utpote habentibus damnum irreparabile, vel vim diffinitivam; vel causae principali praedjudicialibus, vel quia à sententia diffinitiva appellari nequit, quoad utrumque effectum ut accidit in appellatione à negata tortura reo de delicto indiciato, ut ex Bal. Salicet. & Antonio Gomez late probavi supra lib. 2. cap. 1. item in denegata copia actorum; item in non admisione testimonii, vel probationis; item in non admisione articularum, & de aliis pluribus ibi, in cap. 1. p. 2. à principio, & per totum, item à denegata copia indiciorum retorquendo infra hac p. 3. cap. 14. & quod à denegata executione virtute obligationis Cameralis aut garentigiae. Item à sententia negante missionem possessionis petita, negante alimenta, aut pensionem aliive variis casibus, quibus ab affirmativa sententia denegatur, appellatio; tamen à negativa, & sic contra actorem lata licita sit, videre poteris supra hac 3. cap. 4. à prim. ubi exactissime, & accuratè examinavimus, & aliis infinitis casibus per totum discursum hujus tractatus passim reperendis, quos esse nimis grave, & fastidiosum recensere, in quibus omnibus probavi; appellationi nisi iudex deferat vim fieri declarandum, cum sit licita; ex qua ratione licitam esse appellationem, & causare attentatum interpositum à praesentato per patronum laicum ad beneficium parochiale reprobatò, & ab habente officium

gratiam in forma dignum, & pariter reprobo & similibus, diximus 2. p. c. 13. à n. 206. & seqq. quae vide, quia utilissima sunt ad praedicta.

78 Cui si iudex deferre non teneretur, adhuc remaneret iudex in causa, & quantum in se est, cum integra jurisdictione, qua mediante, posset ad ulteriora licite procedere. Bal. in addit. ad specul. tit. de arbit. col. 7. vers. sed an pendente, arg. cap. cum appell. de appell. lib. 6. Bal. sequuntur Barb. cons. 18. volum. 2. lib. 4. ff. in l. pecuniam n. 8. ff. si certum petatur. Boer. quast. 284. num. 24. & 25. Menoch. de arbit. iudicium lib. 1. quast. 70. n. 20. & alibi

79 passim per Doctores, & ubi non licet appellari, iudex potest exequi sententiam, & ad ulteriora procedere etiam appellatione pendente, late comprobatur Roland. à Valle consil. 77. num. 20. vol. 2. Lancelot. de attent. 2. p. cap. 12. limit. 25. n. 1. & facit text. in cap. non solum, ibi

80 praequam in casibus à jure prohibitis: ubi notant communiter Doctores, & est validum argumentum, appellatio non suspendit, ergo iudex procedens non facit attentata, quemadmodum & est validum, à principio appellatio suspendit, & est deferendum, ergo processus attentatus, Franc. in c. bone num. 36. de appell. Manfr. praef. conclus. super attent. cons. 131. Lancelot. ubi proxime n. 8. optime vide per Covar. in praef. quast. cap. 23. num. 7. ubi plures allegat Scaccia tract. de appell. q. 17. lim. d. 6. memb. 2. sub num. 15. fol. 334. & limit. 22. num. 23. vers. subextende 1. & per arg. l. per hanc C. de tempor. appell. Vitall. in tract. de clausul. nihil nova appell. pens. in prim. in 1. limit. Sord. decis. 225. n. 15. plures citat Lancelot. limit. 25. & limit. 27. per totam. Menoch. de retinen. rem. 3. num. 846. Mier. de major. 3. p. quast. 24. num. 62. ad fin. Caetar. Contar. in repet. l. unicus, quast. 12. n. 6. fol. 549. C. si de molen. poss.

81 Quemadmodum & è converso si appellatio deferret (prout teneretur, & etiam si non teneatur) cum per delationem abdicet à se omnimodam jurisdictionem, & ad ulteriora procedere non possit, quia sunt ei ligatae manus, d. c. cum appell. friv. de appell. lib. 6. B. Angel. & Imol. in l. constitutiones, ff. de appell. Franc. in cap. Romana, §. si autem n. 5. de appell. in 6. plures per Lancelot. de attent. 2. p. cap. 12. limit. 1. n. 70. & 80. Sigisim. Scaccia de iud. caus. civil. & crim. lib. 1. cap. 87. num. 124. & latius non suis locis diximus.

82 Quare licet sententia negativa secum trahat executionem, hoc non provenit à jure, nec à iudice, quia jus ei non attribuit hoc privilegium, cum in iis deferre mandat appellatio, sed provenit ab ipsa natura, quia non eitis nullae sunt qualitates, nec in ipsa executione jus operatur, imò si potuisset, illam naturaliter impediret, prout facit civiliter, scilicet illi resistens omnino per appellationem permissam, prout clarè apparet ex eo, quia appellatio sui natura legitima, & permissa suspendit effectum sententiae, etiam secum trahentis executionem, quod notabile dixit Scaccia de appellat. q. 3. num. 18. & n. 74. Philip. Franc. in cap. ad hac quoniam, sub num. 1. & sub n. 5. de appell. Hieronym. de Monte Brixienf. defini. Rigundie cap. n. 1. post alios, causatque attentatum ex eisdem Doctorib. Hieron. Gonzal. glos. 9. in annot. n. 183. & nos 2. p. c. 13. n. 261. & à n. 249. & post alios Doctores, & Rotae decisiones in optimis casibus falcata est haec doctrina 2. p. cap. 13. à n. 274. & seqq. quos omnino vide, & quae nos 2. p. c. 13. n. 247. & supra.

83 Sed quia cum denegando iudex delationem, vel sua sponte, vel virtute decreti Regii (ut putant aliqui) retineat jurisdictionem (ut dictum est) reperitur in proxima causa innovandi, & attentandi per processum ad ultiores adus appellatio contrarios, vel etiam excommunicandos, aut carcerandos appellantes ipsam, ac propterea ob hoc periculum imminens, & instans iustè recurrit ad supremum tribunal Regium, ut iudex compellatur, deferre iustè appellatio deferendas,

& ut reponat omnia si postmodum attentaverit, & ut abdicet à se jurisdictionem, ne impellerum attentet, & ut securus possit appellans, coram superiore litigare, appellationem prosequendo, & sic huius periculi vitandi causa recurritus Regius est concedendus.

84 Exemplo res fiet manifesta, offero iudici in causa, vertente testes in eam intentionem approbantes, prout adversarius suam, vel per alios, vel per scripturas probatam habet; iudex meos testes in contrarium vel redarguentes scripturas, vel directò aliter probantes contrarium, negat admittere, ab hac negatione appellatio emittitur, nolit deferre, dicunt jura esse in hoc casu negativo licitam appellationem quoad utrumque effectum, devolutivum, & suspensivum simul, si in tribunali declaratur vim non fieri, remittendamque causam eidem iudici, potuisset ex potentia jurisdictionis, quam adhuc retinet; ad sententiam diffinitivam procedere, & per probationem partis adversae, me inauditum, & non probantem reportare contrariam sententiam, quod jura abhorrent.

85 Vel pone etiam, quòd postquam negavit dictam admissionem testium, vel probationis statum ad ulteriora processum in causa, cum supercedere teneretur in ea virtute legitime appellationis, suspensionem operantis, quoniam modo possent haec attentata reponi, & huic oppresso succurri; si salubris recursus ad senatum denegatur, vel si in eo vim non fieri in non delatione, declaratur, diceretur potius attentatis, & violentis favorem, & auxilium praestare, contra iustam Catholicam Majestatis intentionem.

86 Ecce & adhuc in diffinitivis sententiis, peto fundum meum detentum à Petro, vel pro centum, declaravit iudex, mihi non debere restitui, licita mihi est hoc casu regulariter appellatio (nisi aliqua specialis causa in contrarium obstitit) si iudex non desert, vel sua sponte, vel vi decreti Regii, non fieri vim, & causam ei remittendam virtute decreti ita declarantis, potest iudex executorias expedire, in magnum juris, partis, iustitiae, & reipublicae decur.

87 Et maxime attende, quòd in iis interlocutoriis negatavis, in quibus appellationem legitimam esse in totius operis discursu probavi, cum eorum gravamen secum afferat & executionem, fortius est, & magis iustificatum gravamen, magisque qualificatum, & probabile, quia est executatum gravamen, & cum effectu, ac propterea major in eis ratio appellandi consideranda est, & admittenda, potius quam in aliis affirmativis, non executatis; in diffinitivis autem sententiis dubium non est (ut diximus) regulariter, & ita concludere, quòd à talibus gravaminibus appellatio interjecta, dubium nullum esse posse: rectè cadere decreta violentiae, sicut & in ceteris, & aliter dicere, foret absurdum, & negligere jus penitus, prout quotidie observatur, indubitanter, & absque contradictione ferè, quia solum contenditur, & inquiritur, an appellatio (de cuius declaratione tractatur) sit licita, necne, ut si licita reperitur, primum genus decretorum, hoc est, vim fieri, deferendum, & reponendum, expediatur, & ita tenendum est, & de hoc articulo aliqua etiam egimus supra 1. p. c. 6. fundamento 4. & inferius vers. nono amplius nostra resolutio, à num. 33. ubi aliqua consideravimus, pluresque in terminis Doctores adduximus, quos hic omittimus, ac ideo ad ibi dicta poteris recurrere.

CAPUT XIV.

A sententia lata in criminalibus causis an, & quibus casibus, iudex non deferendo, violentiam facere dicatur, ubi etiam late quod in notoriis, & quando.

SUMMARIUM.

- 1 Appellatio emissa in criminalibus, sicut & in civilibus regulariter ut licite deferendum esse, quotidie decernunt Senatus Regii.
- 2 Nec interim exequenda est sententia.
- 3 Sententis executio fieri non potest durante termino ad appellandum.
- 4 Executionem faciens iudex in criminalibus capitaliter puniatur.
- 5 Iudici exequenti violentiam in criminalibus potest licite per vicinos, & consanguineos co idemmati resisti.
- 6 Etiam in delictis enormibus, & atrocissimis, in quibus specialiter non est prohibita appellatio.
- 7 Et etiam crimine laesa majestatis, magis communiter resolvitur, cum declarationibus, remissive.
- 8 Appellationi in criminalibus nec tacite, nec expresse renuntiari potest.
- 9 Renuntiatio appellans in criminalibus valet, ubi delictum est notorium.
- 10 Confessus & convictus simul in delictis non auditur appellari, sed iudici exequi permittitur.
- 11 Et in quibus delictis, ibid.
- 12 Confessus & convictus in criminalibus & pecuniariis causis non auditur appellari.
- 13 Confessus ut tollat in criminalibus appellationem, requirit spontaneum, non per torturam aut illius formidinem.
- 14 Lex tollens appellationem confesso intelligitur de sponte consistente.
- 15 Confessio spontanea dicitur, quae post torturam illatam legitime praecedentibus indicis ratificatur, quae appellationem impedit.
- 16 Confessio ejus, ad quod quis est in civilibus condemnatus, emanata post sententiam impedit appellationem.
- 17 Confessio post sententiam in criminali causa non impedit appellationem.
- 18 Appellatio de jure civili & canonico ut sit prohibita, confessus & convictus simul adesse, qui teneant, ubi de compuni.
- 19 Appellatio ut denegatur reo tam de jure canonico, quam civili, ut sufficiat spontanea confessio qui teneant, & magis communem dicam.
- 20 & 22. Confessus reus tantum si in appellatione inserat aliquam causam offensivam ejus confessionem appellare potest.
- 21 Confessus sponte & condemnatus si nullam inserat in appellatione causam offensivam confessionem non appellat, sed sententia exequitur ea non obstante.
- 22 Quod procedit tam jure canonico, quam civili.
- 23 Et tam in civilibus causis, quam in criminalibus.
- 24 Appellationi emissa per condemnatum de crimine simoniae deferendum non est.
- 25 Appellatio denegatur à sententia collationis beneficii vacantis propter simoniam lata à mixto excoctore.
- 26 Simoniacus notorius vel confessus non appellat, vel quando simoniacus respellit ordinis, etiam occultus, quia tunc non appellat.
- 27 Simoniacus occultus appellat, si simonia cadat super beneficio.
- 28 Latrones insignes, incitatores seditionum, vel duces factionum non audiuntur appellantes.
- 29 Etiam si confessi tantum sint, vel convicti.

- 30 Falsa moneta crimine damnatus etiam convictus tantum vel confessus non auditur appellans.
- 31 Accelerari poenam & delinquentem statim puniri, ubi publicè interest, appellatio non suspendit.
- 32 Delicti iunito ubi non recipit dilacionem, permittitur, & postea scribere.
- 33 Blasphemia sententia non suspenditur per appellationem.
- 34 Heresis à crimine quando nunc admittatur appellatio, remissive.
- 35 Borehici crimen non recipit appellationem.
- 36 Assassinii crimen non recipit appellationem.
- 37 & 40. Raptus crimine condemnatus non appellat, declarata ut.
- 38 Etiam si sit confessus tantum, vel convictus tantum.
- 39 Raptus criminis causa damnatus scilicet socius, auxiliator, receptor, aut consulator appellare potest.
- 41 Spoliator causam dans homicidio non appellat.
- 42 Appellatio à carceratione vel ejus relaxatione, & de ejus effectu remissive.
- 43 A suspensione vel privatione officii & lata in syndacatu an sit licita appellatio, remissive.
- 44 A tortura, vel torturae comminatione appellare quando liceat, remissive.
- 45 A iudice denegante defensionem reo, prout aliis, appellatio licita est.
- 46 Indictorum copia, aut defensio quando reo non sit deneganda sive procedatur officio iudicis, sive ad petitionem partis.
- 47 Ordo juris non servatur in notoriis, sed tunc ordo est ordinem non servari.
- 48 Notorium licet relevet ab onere probandi, non tamen ab onere proponendi & allegandi.
- 49 Notorii probatio quando & quibus casibus requiritur, & de qualitatibus & requisitis hujus probationis, aut quid concludere & continere debeat, remissive.
- 50 Notorium non requirit diffinitivam sententiam, sed ipsam est sententia deserviens executionem.
- 51 Notorium esse reo negante, procedendum est ad declarationem interlocutoriam formato iudicio, aliter non fiet executio.
- 52 Notorium an requirat libellum, & litis contestationem, & quid citationem, remissive.
- 53 Notorii quotuplex sit, juris, aut facti permanentis, vel transiens, seu momentanei, & quid manifestum & de singulorum attributis, & quomodo cognoscatur, & in quibus casibus verificetur, & de aliis pluribus, remissive.
- 54 Appellatio à sententia lata super causa notoria regulariter non deferendum.
- 55 In notoriis iudicis pronuntiatio non est proprie sententia, sed quaedam juris executio.
- 56 Notorii sententia, ut impediatur appellationem, debet ferri, cum expresso supposito notorii, & ejus facta mentione, non alias.
- 57 Sententia contra insignem latronem ut excludat appellationem, debet ferri cum expresso supposito insignis latronis.
- 58 Sententia interlocutoria declarans notorium praecedente negatione rei admittit appellationem.
- 59 Ab exceptionum excusabilitate contra notorium denegatione interlocutoria appellatio admittitur, etiam si à diffinitiva non admittatur.
- 60 Notorium admittit appellationem, quando in ea exprimitur causa rationalis offensiva notorium.
- 61 Appellatio ubi regulariter sit prohibita, tamen ex aliqua ratione speciali in eodem casu sit permissa, debet specialiter exprimi in appellatione, ut ipsa admitti queat.
- 62 In notoriis quando sit licita appellatio, & seqq. remissive.
- 63 Ab excessu poena in notoriis, datur appellatio.
- 64 Manifestum delictum non tollit appellationem.
- 64 Iudex à quo inhibitus, non potest sententiam notorii exequi.